TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2006. gada 26. oktobrī *

Lieta C-302/05

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2005. gada 28. jūlijā cēla

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv B. Šima [*B. Schima*] un D. Rekkja [*D. Recchia*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Itālijas Republiku, ko pārstāv I. M. Bragulja [*I. M. Braguglia*], pārstāvis, kam palīdz M. Masella Duči Teri [*M. Massella Ducci Teri*], *avvocato dello Stato*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja.

* Tiesvedības valoda — itāļu.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši R. Šintgens [*R. Schintgen*], P. Kūris [*P. Kūris*], J. Klučka [*J. Klučka*] (referents) un Dž. Arestis [*G. Arestis*],

ģenerāladvokāts M. Pojarešs Maduru [*M. Poiares Maduro*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā lēmumu, kas pieņemts pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas, izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar savu prasības pieteikumu Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, paredzot, ka, lai uz īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu varētu atsaukties attiecībās ar trešām personām, kas ir pircēja kreditori, tā ir jāapstiprina uz katra rēķina, kas attiecas uz katru nākamo piegādi un kas ir datēts ar noteiktu datumu pirms lietas apķīlāšanas, un ir regulāri jāatzīmē uzskaites dokumentos, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kuri tai noteikti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīvas 2000/35/EK par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV L 200, 35. lpp.) 4. panta 1. punktu.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

2 Direktīvas 2000/35 mērķis ir saskaņot valsts tiesību normas, kas vērstas uz maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos starp uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu pret atlīdzību.

3 Minētās direktīvas 1. pantā paredzēts:

"Šo direktīvu piemēro visiem maksājumiem, kas tiek veikti kā atlīdzība komercdarījumos."

4 Saskaņā ar tās pašas direktīvas 2. pantu:

"Šajā direktīvā:

1) "komercdarījumi" ir darījumi starp uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, kuri izraisa preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību;

[..]

3) "īpašumtiesību saglabāšana" ir līgums, saskaņā ar kuru pārdevējs saglabā īpašumtiesības uz attiecīgām precēm, līdz cena nav pilnīgi samaksāta;

[..]."

5 Direktīvas 2000/35 4. panta 1. punktā noteikts:

"Dalībvalstis atbilstīgi piemērojamiem valstu noteikumiem, kas saskan ar starptautiskajiem privāttiesību aktiem, paredz, ka pārdevējam saglabājas īpašumtiesības uz precēm, līdz par tām ir pilnībā samaksāts, ja par īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu ir bijusi skaidri izteikta vienošanās starp pircēju un pārdevēju pirms preču piegādes."

6 Atbilstoši minētās direktīvas preambulas divdesmit pirmajam apsvērumam:

"Ir vēlams nodrošināt, lai kreditori varētu saglabāt īpašumtiesības uz nediskriminējoša pamata visā Kopienā, ja īpašumtiesību saglabāšanas klauzula ir spēkā saskaņā ar piemērojamiem valsts noteikumiem, kas atbilst starptautiskajām privāttiesībām."

Valsts tiesiskais regulējums

7 Pārdevumu, saglabājot īpašumtiesības, Itālijas tiesībās reglamentē Civilkodeksa IV grāmatas III sadaļas I nodaļas 3. punkts.

8 Saskaņā ar minētā kodeksa 1523. pantu ar nosaukumu "Īpašumtiesību un risku pāreja":

"Pārdošanas darījumā ar nomaksu, [pārdevējam] saglabājot īpašumtiesības, pircējs kļūst par lietas īpašnieku brīdī, kad viņš ir samaksājis pēdējo cenas daļu, savukārt ar lietu saistītos riskus viņš uzņemas preces piegādes brīdī."

9 Tā paša kodeksa 1524. panta 1. punktā ir noteikts, ka uz īpašumtiesību saglabāšanu attiecībās ar pircēja kreditoriem var atsaukties tikai tad, ja tā ir noformēta rakstveidā dokumentā, kas datēts ar noteiktu datumu pirms lietas apķīlāšanas. Tā paša panta 2. un 3. punktā ir reglamentēts mehānisms, kā var atsaukties uz šo klauzulu attiecībās ar trešām personām, kas iegūst attiecīgu lietu, vai ja pirkuma priekšmets ir mašīnas, kuru vērtība pārsniedz ITL 30 000 (apmēram EUR 16), vai arī ja pirkuma priekšmets ir publiskā reģistrā ierakstītas kustamas lietas.

10 2002. gada 9. oktobra Dekrēta-likuma Nr. 231 (turpmāk tekstā — "dekrēts-likums") 11. panta 3. punkts ir izteikts šādā redakcijā:

"Uz Civilkodeksa 1523. pantā minēto īpašumtiesību saglabāšanu, kas izriet no iepriekš noslēgta rakstveida līguma starp pircēju un pārdevēju, var atsaukties attiecībās ar trešām personām, kas ir pircēja kreditori, ja tā ir tikusi apstiprināta uz katra rēķina, kas attiecas uz katru nākamo piegādi un kas ir datēts ar datumu pirms lietas apķīlāšanas, un ir regulāri atzīmēta uzskaites dokumentos."

Pirmstiesas procedūra

11 Komisijai tika iesniegta sūdzība, kurā sūdzības iesniedzējs apgalvoja, ka Itālijas tiesībās nav pareizi transponēts Direktīvas 2000/35 4. pants. Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka dekrēta-likuma 11. panta 3. punkts noteic pienākumu pārdevējam segt ievērojamus administratīvos izdevumus.

12 Pēc tam, kad Komisija brīdinājuma vēstulē aicināja Itālijas Republiku iesniegt apsvērumus par šo valsts tiesību normu minētās direktīvas 4. panta kontekstā, Komisija 2004. gada 18. oktobrī izdeva argumentētu atzinumu, aicinot šo dalībvalsti veikt vajadzīgos pasākumus, lai panāktu atbilstību šim atzinumam divu mēnešu laikā no tā paziņošanas brīža.

13 Nesaņemot atbildi, Komisija nolēma celt šo prasību.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

14 Komisija norāda, ka dekrēta-likuma 11. panta 3. punkts ir pretrunā Direktīvas 2000/35 4. panta 1. punktam un tās jēgai.

15 Komisija uzskata, ka pienākums uz katra rēķina apstiprināt klauzulu par īpašumtiesību saglabāšanu, lai uz to varētu atsaukties attiecībās ar pircēja kreditoriem, ir papildu nosacījums pārdevējam, kam saskaņā ar Direktīvu 2000/35, lai saglabātu īpašumtiesības uz precēm, līdz par tām pilnībā samaksāts, ir tikai jānoslēdz līgums ar pircēju pirms preču piegādes.

16 Turklāt fakts, ka rēķiniem saskaņā ar dekrēta-likuma 11. panta 3. punktu ir jābūt datētiem ar noteiktu datumu pirms lietas apķīlāšanas procedūras sākšanās, arī nav saderīgs ar Direktīvas 2000/35 4. panta 1. punktu, kurā ir uzsvērta skaidri izteikta līguma starp pircēju un pārdevēju iepriekšēja noslēgšana.

17 Atbildē Itālijas valdība norāda, ka tāda īpašumtiesību saglabāšanas klauzula ir uzskatāma par pirkuma līguma blakus noteikumu, kuras juridiskais vai faktiskais spēks nav pakārtots nevienam īpašam formas nosacījumam, pastāvot tikai vienam juridiskā spēka nosacījumam — ka par šo klauzulu ir jāvienojas pirkuma līguma noslēgšanas brīdī.

18 Dekrēta-likuma 11. panta 3. punkts ir ticis pieņemts, lai papildinātu civilkodeksa noteikumus, un attiecas tikai uz izdevību atsaukties uz īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu attiecībās ar pircēja kreditoriem, nevis ar trešām personām, kas iegūst attiecīgu lietu. Tas tikai papildina Civilkodeksa 1524. panta 1. punktu. Par šo jautājumu Itālijas valdība norāda, ka ar dekrēta-likuma 11. panta 3. punktu ieviestie grozījumi saistīti tikai ar noteiktu kategoriju pirkuma līgumiem, it īpaši pārdevumu ar vairākām piegādēm, kas var tikt sadalītas laikā un attiekties uz precēm, kuru vērtība ir nosakāma individuāli, un kam var būt būtiska ekonomiskā nozīme. Turklāt šī valdība piebilst, ka minētā tiesību norma attiecas uz noteiktiem jauktu līgumu

tipiem, saskaņā ar kuriem pārdevējam ir jāiesniedz vairāki rēķini, un to iesniegšana arī ir ievērojami sadalīta laikā.

19 Itālijas valdība norāda, ka pienākuma apstiprināt īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu dokumentos, ar ko tiek apliecināta sākotnējā līguma vēlāka izpilde, mērķis ir ievērot tiesiskās drošības principu, kā arī to personu tiesiskās paļāvības principu, kas stājas attiecībās ar preces turētāju, kurš nav preces īpašnieks.

20 Visbeidzot, minētā valdība min civilkodeksā paredzēto pierādījumu sistēmu. No Itālijas kasācijas tiesas judikatūras izriet, ka, lai pierādītu dokumenta iepriekšēju izdošanu, var izmantot jebkādus faktiskus apstākļus. Par šādu apstākli minētajā judikatūrā cita starpā tiek uzskatīts fakts, ka persona, attiecībās ar kuru vēlas atsaukties [uz īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu], zina par šāda dokumenta esamību.

21 Par šo pēdējo jautājumu Komisija pieņem zināšanai, ka noteiktu datumu var viegli pierādīt, taču uztur savus iebildumu par to, ka dekrēta-likuma 11. panta 3. punktā paredzētie nosacījumi nav saderīgi ar Direktīvas 2000/35 4. panta 1. punktu.

Tiesas vērtējums

22 Lai izvērtētu Komisijas prasības pamatotību, ir jāizanalizē Direktīvas 2000/35 4. panta 1. punkts un jāizpēta, vai šī tiesību norma ietekmē dalībvalsts pieņemtos noteikumus par izdevību atsaukties uz īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu attiecībās ar trešām personām.

23 Vispirms ir jānorāda, ka ar minēto direktīvu neveic visu tiesību normu par kavētiem maksājumiem komercdarījumos saskaņošanu, jo tā reglamentē tikai dažus īpašus noteikumus, lai novērstu maksājumu kavējumus, proti, par procentiem kavētu maksājumu gadījumā (3. pants), par īpašumtiesību saglabāšanu (4. pants) un par bezstrīdus prasību piedziņas procedūrām (5. pants).

24 Turklāt tajā pašā direktīvā par vairākiem jautājumiem ir atsauces uz valsts tiesiskā regulējuma piemērošanu. Tās attiecas — kā tas izriet no piecpadsmitā un deviņpadsmitā apsvēruma — uz izpildāma sprieduma dažādām piespiedu izpildes procedūrām un nosacījumiem, ar kuriem šāda izpildāma sprieduma piespiedu izpildi var pārtraukt vai atlikt, kā arī uz līgumu noslēgšanas veidiem.

25 Attiecībā uz īpašumtiesību saglabāšanas klauzulām, par kurām ir izdarīta atsauce uz valsts tiesisko regulējumu, Direktīvas 2000/35 4. panta 1. punkts noteic, ka dalībvalstis paredz atbilstīgi piemērojamiem valstu noteikumiem, kas saskan ar starptautiskajiem privāttiesību aktiem, ka pārdevējam saglabājas īpašumtiesības uz attiecīgām precēm, līdz cena nav pilnīgi samaksāta, ja par īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu ir bijusi skaidri izteikta vienošanās starp pircēju un pārdevēju pirms preču piegādes.

26 No šīs tiesību normas redakcijas izriet, ka tajā ir paredzētas tās īpašumtiesību saglabāšanas klauzulas sekas attiecībā uz pircēju un pārdevēju, kur pārdevējs īpašumu var paturēt sev līdz pilnīgai cenas samaksai. Kā šādas klauzulas spēkā esamības priekšnosacījums tajā ir arī noteikts, ka par to starp pircēju un pārdevēju ir bijusi skaidri izteikta vienošanās pirms preču piegādes.

27 Ir jāpiebilst, ka Direktīvas 2000/35 4. panta 1. punktā minētās atsauces uz piemērojamiem valstu noteikumiem, kas saskan ar starptautiskajiem privāttiesību aktiem, ir vērstas uz īpašumtiesību saglabāšanas klauzulas spēkā esamības priekšnosacījumiem.

28 Faktiski atbilstoši šai tiesību normai ar Direktīvas 2000/35 preambulas divdesmit pirmo apsvērumu Kopienu likumdevējs ir uzskatījis par vēlamu nodrošināt, ka kreditori varētu izmantot īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu uz nediskriminējoša pamata visā Kopienā, ja šī klauzula ir spēkā saskaņā ar piemērojamiem valsts noteikumiem, kas atbilst starptautiskajām privāttiesībām. Iespēja kreditoriem izmantot šādu klauzulu ir atzīstama par īpašu ieguldījumu, lai novērstu maksājumu kavēšanu komercdarījumos.

29 Taču, ņemot vērā Direktīvas 2000/35 4. panta 1. punkta tekstu un šīs direktīvas jēgu, nevar secināt, ka ar minēto tiesību normu sliecas ietekmēt kādus citus noteikumus papildus tiem, kas tieši paredz, pirmkārt, iespēju pārdevējam un pircējam skaidri vienoties par īpašumtiesību saglabāšanu pirms preču piegādes, un, otrkārt, pārdevēja iespēju paturēt preci īpašumā līdz pilnai cenas samaksai.

30 Tādējādi šajā lietā attiecīgos noteikumus, kas saistīti ar izdevību atsaukties uz īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu attiecībās ar trešām personām, kuru tiesības neietekmē Direktīva 2000/35, reglamentē vienīgi dalībvalstu iekšējās tiesības.

31 Šajos apstākļos, paredzot, ka, lai uz īpašumtiesību saglabāšanas klauzulu varētu atsaukties attiecībās ar trešām personām, kas ir pircēja kreditori, tā ir jāapstiprina uz

katra rēķina, kas attiecas uz katru nākamo piegādi un kas ir datēts ar noteiktu datumu pirms lietas apķīlāšanas, un ir regulāri jāatzīmē uzskaites dokumentos, Itālijas Republika nav pārkāpusi pienākumus, kuri tai uzlikti ar Direktīvas 2000/35 4. panta 1. punktu.

32 Tādējādi Komisijas prasība ir noraidāma.

Par tiesāšanās izdevumiem

33 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Itālijas Republika ir prasījusi piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) pasludina:

1) prasību noraidīt;

2) piespriest Eiropas Kopienu Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]